

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2018. május 29.*

„Előzetes döntéshozatal – Az állatok jóllétének leölésük során való védelme – A vallási szertartások által előírt különleges vágási módszerek – Iszlám áldozati ünnep – 1099/2009/EK rendelet – A 2. cikk k) pontja – A 4. cikk (4) bekezdése – A vallási célú vágás 853/2004/EK rendelet követelményeinek megfelelő vágóhídon történő elvégzésére irányuló kötelezettség – Érvényesség – Az Európai Unió Alapjogi Chartája – 10. cikk – Vallásszabadság – EUMSZ 13. cikk – A vallási szertartásokra vonatkozó nemzeti szokások tiszteletben tartása”

A C-426/16. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel (brüsszeli holland nyelvű elsőfokú bíróság, Belgium) a Bírósághoz 2016. augusztus 1-jén érkezett, 2016. július 25-i határozatával terjesztett elő

a **Liga van Moskeeën en Islamitische Organisaties Provincie Antwerpen VZW és társai**

és

a **Vlaams Gewest**

között,

a **Global Action in the Interest of Animals (GAIA) VZW**

részvételével folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: K. Lenaerts elnök, A. Tizzano elnökhelyettes (előadó), R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, J. Malenovský és E. Levits tanácselnökök, Juhász E., A. Borg Barthet, C. Lycourgos, M. Vilaras és E. Regan bírák,

főtanácsnok: N. Wahl,

hivatalvezető: M. Ferreira főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2017. szeptember 18-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Liga van Moskeeën en Islamitische Organisaties Provincie Antwerpen VZW és társai képviselőjében J. Roets advocaat,

* Az eljárás nyelve: holland.

- a Vlaams Gewest képviselőjében J.-F. De Bock és V. De Schepper advokatn,
- a Global Action in the Interest of Animals (GAIA) VZW képviselőjében A. Godfroid és Y. Bayens advokatn,
- az észti kormány képviselőjében N. Grünberg, meghatalmazotti minőségben,
- a holland kormány képviselőjében M. Bulterman és B. Koopman, meghatalmazotti minőségben,
- az Egyesült Királyság kormánya képviselőjében G. Brown, meghatalmazotti minőségben, segítője: A. Bates barrister,
- az Európai Unió Tanácsa képviselőjében E. Karlsson, S. Boelaert és V. Piessevaux, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselőjében A. Bouquet, H. Krämer és B. Eggers, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2017. november 30-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az állatok leölésük során való védelméről szóló, 2009. szeptember 24-i 1099/2009/EK tanácsi rendelet (HL 2009. L 303., 1. o.) 2. cikkének k) pontjával összefüggésben értelmezett 4. cikke (4) bekezdésének az értelmezésére irányul.
- 2 E kérelmet a Vlaams Gewest (Flamand régió, Belgium) területén működő különböző muzulmán szervezetek és a mecsetek központi szervezetei, valamint a Flamand régió között a Vlaamse minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn (a mobilitásért, a közberuházásokért, a Brüsszel körüli flamand térségért, a turizmusért és az állatjólétért felelős flamand miniszter, a továbbiakban: flamand regionális miniszter) által elfogadott azon határozat tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, amely 2015-től kezdődően nem engedélyezi az iszlám áldozati ünnep idején az állatoknak a Flamand régió településein létrehozott ideiglenes vágólétesítményekben kábítás nélkül történő, vallási célú levágását.

Az uniós jog

A 853/2004 rendelet

- 3 Az állati eredetű élelmiszerek különleges higiéniai szabályainak megállapításáról szóló, 2004. április 29-i 853/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2004. L 139., 55. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 45. kötet, 14. o.) (18) preambulumbekzdése a következőképpen szól:
„(18) Az e rendeletben megállapított szerkezeti és higiéniai előírásokat helyénvaló a létesítmények minden típusára alkalmazni, beleértve a kisvállalkozásokat és a mozgó vágóhidakat.”

4 E rendelet 4. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Az élelmiszeripari vállalkozók csak akkor hozhatnak forgalomba a[z Európai Unióban] előállított állati eredetű termékeket, ha azokat kizárólag olyan létesítményekben állították elő és kezelték:

a) amelyek megfelelnek a[z élelmiszer-higiéniáról szóló, 2004. április 29-i 852/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2004. L 139., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 34. kötet, 1. o.)], és e rendelet II. és III. melléklete vonatkozó előírásainak, valamint az élelmiszerjog egyéb vonatkozó előírásainak;

és

b) amelyeket a hatáskörrel rendelkező hatóság nyilvántartásba vett, vagy – amennyiben a (2) bekezdéssel összhangban szükséges – engedélyezett.”

Az 1099/2009 rendelet

5 Az 1099/2009 rendelet meghatározza az állatok jóllétének levágásuk vagy leölésük során való védelméről szóló közös tagállami szabályokat.

6 E rendelet (4), (8), (15), (18), (43) és (44) preambulumbekkezdése a következőket mondja ki:

„(4) Az állatjóllét az Európai Közösséget létrehozó szerződéshez csatolt, az állatok védelméről és kíméletéről szóló (33.) Jegyzőkönyvben [a továbbiakban: (33.) jegyzőkönyv] foglalt [uniós] érték. Az állatok levágásuk vagy leölésük során való védelme olyan, a nyilvánosságot érintő kérdés, amely befolyásolja a fogyasztók mezőgazdasági termékekhez való hozzáállását. Emellett az állatok levágásuk során való védelmének javítása hozzájárul a hús jobb minőségéhez, és közvetve kedvező hatással van a vágóhidakon a munkahelyi biztonságra.

[...]

(8) A [...] vágóhidakra alkalmazandó közösségi élelmiszer-biztonsági jogszabályokat mélyrehatóan módosította az élelmiszer-higiéniáról szóló, 2004. április 29-i 852/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet [(HL 2004. L 139., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 34. kötet, 1. o.)] és [a 853/2004 rendelet] elfogadása. A fenti rendeletek hangsúlyozzák az élelmiszeripari vállalkozók felelősségét az élelmiszerbiztonság biztosításában. A vágóhidaknak is előzetes engedélyezési eljárásról kell keresztülmenniük, amelynek során a hatáskörrel rendelkező hatóság megvizsgálja a kialakítást, az elrendezést és a berendezéseket annak megállapítása érdekében, hogy azok megfelelnek-e a megfelelő, élelmiszer-biztonságra vonatkozó technikai szabványoknak. Az állatjólléti kérdéseknek nagyobb jelentőséget kell tulajdonítani a vágóhidakon, azok kialakításában, elrendezésében és az ott használt berendezésekben.

[...]

(15) A (33.) jegyzőkönyv hangsúlyozza, hogy a többek között a mezőgazdasági és a belső piacra vonatkozó [uniós] politikák megfogalmazásakor és végrehajtásakor tiszteletben kell tartani a különösen a vallási szertartásokat, a kulturális hagyományokat és a regionális örökséget érintő tagállami törvényi vagy közigazgatási rendelkezéseket és szokásokat. Ennélfogva e rendelet hatálya alól ki kell zárni a kulturális eseményeket, amennyiben az állatjóllétre vonatkozó előírásoknak való megfelelés hátrányosan befolyásolná magának az érintett eseménynek a jellegét.

[...]

(18) A[z állatok levágásuk vagy leölésük során való védelméről szóló, 1993. december 22-i 93/119/EK tanácsi irányelv (HL 1993. L 340., 21. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 15. kötet, 421. o.)] a kábítás tekintetében eltérést engedélyezett a vágóhidakon végzett vallási célú vágások esetében. Mivel a vallási célú vágásokra alkalmazandó [uniós jogi] rendelkezéseket a tagállamok – a nemzeti háttértől függően, valamint tekintettel arra, hogy a nemzeti szabályok az e rendelet célján túlmutató szempontokat is figyelembe vesznek – különbözőképpen ültették át, fontos az állatok levágás előtti elkábításától való eltérésnek a fenntartása, az egyes tagállamok számára bizonyos szintű szubszidiaritást hagyva ugyanakkor. Ennek következményeként e rendelet tiszteletben tartja a vallásszabadságot, valamint a vallás és a hit imádsággal, tanítással, gyakorlással vagy szertartásokkal való kifejezésre juttatását, amint azt az Európai Unió Alapjogi Chartájának 10. cikke is megfogalmazza.

[...]

(43) A kábítás nélküli levágás a szenvedés minimálisra csökkentése érdekében a torok éles késsel történő, nagyon pontos elvágását igényli. Emellett a nem mechanikusan féken tartott állatok a vágás után gyakran lelassítják a kivérzést, szükségtelenül elnyújtva ezzel a szenvedéseit. A szarvasmarhafélék, valamint a juh- és kecskefélék az ezen eljárással leggyakrabban levágott állatfajok. Ezért a kábítás nélkül levágott kérődzőket egyenként és mechanikusan kell féken tartani.

(44) Az állatok vágóhidakon való kezelése és féken tartása tekintetében folyamatos a tudományos és műszaki fejlődés. Ennélfogva fontos a Bizottságot felhatalmazni az állatok levágás előtti kezelésére és féken tartására vonatkozó előírások módosítására, az állatok egységes és magas szintű védelmének fenntartása mellett.

[...]”

7 Az 1099/2009 rendelet „Tárgy és hatály” című 1. cikke a (3) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„E rendelet nem alkalmazandó:

a) amennyiben az állatok leölésére:

[...]

iii. kulturális vagy sportesemények során kerül sor.

[...]”

8 E rendelet „Fogalommeghatározások” című 2. cikkének szövege a következő:

„E rendelet alkalmazásában:

[...]

f) »kábítás«: minden olyan szándékos eljárás, amelynek alkalmazása az eszmélet és az érzékelés fájdalom nélkül történő elvesztését okozza, ideértve az állat halálának azonnali beálltát okozó eljárásokat is;

g) »vallási szertartás«: vallások által előírt, az állatok levágásához kapcsolódó tevékenységek;

[...]

k) »vágóhíd«: szárazföldi állatok levágására használt bármely létesítmény, amely a 853/2004[...] rendelet hatálya alá tartozik;

[...]

9 Az 1099/2009 rendeletnek a „Kábítási módszerek” című 4. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Az állatok leölésére kizárólag az I. mellékletben megállapított módszerekkel és az azok alkalmazására vonatkozó egyedi követelményekkel összhangban végzett kábítást követően kerülhet sor. Az eszméletvesztés és az érzéketlenség állapotát az állat haláláig fenn kell tartani.

[...]

(4) A vallási szertartások által előírt különleges vágási módszereknek alávetett állatokra az (1) bekezdés követelményeit nem kell alkalmazni, amennyiben a levágásra vágóhídon kerül sor.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

- 10 Amint a Bírósághoz benyújtott iratokból kitűnik, az iszlám áldozati ünnep (a továbbiakban: áldozati ünnep) a hívő muzulmánok által egy különleges vallási előírás tiszteletben tartása céljából minden évben három napon keresztül tartott ünnep.
- 11 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kiderül, hogy számos hívő muzulmán vallási kötelezettségének tekinti Belgiumban, hogy lehetőleg ezen ünnep első napján levágjon vagy levágasson egy állatot, amelynek húsát ezután részben a család körében fogyaszt el, részben pedig a rászorulóknak, a szomszédoknak és a távolabbi családtagok között oszt szét.
- 12 A belgiumi muzulmán közösség jelentős része körében egyetértés áll fenn, amelyet e tagállam Muzulmán Hittudósi Tanácsa fogalmazott meg, és amely szerint e vágást az állatok előzetes elkábítása nélkül és az említett vágással kapcsolatos más szertartási előírások figyelembevételével kell elvégezni (a továbbiakban: vallási célú vágás).
- 13 Az 1986. augusztus 14-i *Wet betreffende het welzijn en de bescherming der dieren* (az állatok védelméről és jóllétéről szóló törvény, *Belgisch Staatsblad*, 1986. december 3., 16 382. o.) 16. cikke (2) bekezdésének végrehajtása érdekében az 1988. február 11-i *Koninklijk besluit betreffende sommige door een religieuze ritus voorgeschreven slachtingen* (a vallási szertartás által előírt egyes vágásokról szóló királyi rendelet, *Belgisch Staatsblad*, 1988. március 1., 2888. o.) előírta, hogy Belgiumban vallási szertartás által előírt vágásokra csak megfelelően engedélyezett vágóhidakon (a továbbiakban: engedélyezett vágóhidak) vagy „a mezőgazdaságért felelős miniszter által az egészségügyi miniszterrel való előzetes egyeztetést követően engedélyezett létesítményekben [(a továbbiakban: ideiglenes vágólétesítmények)] kerülhet sor”.
- 14 A belga szövetségi miniszter e szabályozás alapján engedélyezte 1998-tól kezdődően minden évben az ideiglenes vágólétesítményeket, amelyek az engedélyezett vágóhidakkal együtt az áldozati ünnepek alatt lehetővé tették a vallási célú vágások biztosítását, ezáltal kezelték az említett vágóhidak kapacitásának a kereslet ezen időszakban előállt megnövekedése következtében kialakult hiányát.
- 15 A szövetségi közegészségügyi, élelmiszerlánc-biztonsági és környezetvédelmi hivatal a muzulmán közösséggel történő egyeztetést követően 2013-ig több alkalommal az áldozati ünnep megszervezésére vonatkozó „kézikönyvet” tett közzé, amely ajánlásokat tartalmazott az ideiglenes vágólétesítmények megnyitására és működtetésére vonatkozóan.

- 16 A hatodik államreformot követően az állatok jóllétével kapcsolatos hatáskör 2014. július 1-jétől átkerült a régiókhoz. Így a Flamand régió az áldozati ünnep 2014-ben a területén való megrendezésének lebonyolítása céljából a 2013-as szövetségi kézikönyv mintájára maga is kézikönyvet fogadott el, amelyben kimondta, hogy a hatáskörrel rendelkező miniszter egyedi engedéllyel meghatározott időszakra ideiglenes vágólétesítményeket engedélyezhet, amennyiben az engedélyezett vágóhidak észszerű körzetében nem áll rendelkezésre elegendő vágási kapacitás, és amennyiben ezek a létesítmények megfelelnek számos, a felszereltségre vonatkozó feltételnek és működési követelménynek.
- 17 2014. szeptember 12-én azonban a flamand regionális miniszter bejelentette, hogy 2015-től már nem ad ki olyan ideiglenes vágólétesítményekre vonatkozó engedélyeket, ahol az áldozati ünnep idején vallási célú vágás végezhető, mert az ilyen engedélyek ellentétesek az 1099/2009 rendelet rendelkezéseivel, és különösen az e rendelet 2. cikkének k) pontjával összefüggésben értelmezett 4. cikkének (4) bekezdésében megállapított azon szabállyal, amelynek értelmében a vallási szertartások által előírt különleges vágási módszereknek alávetett állatok kábítás nélkül csak a 853/2004 rendelet követelményeinek megfelelő vágóhidakon vágathók le.
- 18 Így 2015. június 4-én az említett miniszter körlevelet küldött a flamand városok és települések polgármestereinek, amelyben tájékoztatta őket arról, hogy 2015-től kábítás nélküli vágásra – ideértve az áldozati ünnep keretében végzett, vallási célú vágásokat is – már csak a 853/2004 rendelet követelményeinek megfelelő, engedélyezett vágóhidakon kerülhet sor (a továbbiakban: vitatott körlevél).
- 19 A flamand regionális miniszter különösen az Európai Bizottság Egészségügyi és Élelmiszerbiztonsági Főigazgatóságának (DG) „A Belgiumban 2014. november 24. és december 3. között a vágás és az ezzel kapcsolatos műveletek során az állatok jóllétére vonatkozó ellenőrzések értékelése tárgyában folytatott vizsgálat” című, 2015. július 30-i dokumentumára [DG(SANTE) 2014-7059 – RM] hivatkozott. E dokumentum ugyanis kifejtette, hogy „az állatok kábítás nélkül, engedélyezett vágóhídon kívül történő vallási célú leölése nem tartja tiszteletben az [1099/2009] rendeletet.”
- 20 Az alapügy felperesei ilyen körülmények között indítottak eljárást 2016. február 5-én a Flamand régió ellen a Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel (brüsszeli holland nyelvű elsőfokú bíróság, Belgium) előtt.
- 21 A felperesek elsődlegesen az 1099/2009 rendelet vallási célú vágásra való alkalmazhatóságát vitatják, mivel e rendelet 1. cikke (3) bekezdése a) pontjának iii. alpontja kizárja a hatálya alól azt, ha az állatok levágására „kulturális vagy sportesemények során kerül sor”. Az említett felperesek másodlagosan az 1099/2009 rendelet 2. cikkének k) pontjával összefüggésben értelmezett 4. cikkének (4) bekezdésében megállapított szabály érvényességét vitatják, mivel az egyfelől sérti az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 10. cikkében, valamint az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én aláírt európai egyezmény (a továbbiakban: EJEE) 9. cikkében védett vallásszabadságot, másfelől pedig nem tartja tiszteletben az áldozati ünnep vallási szertartásaira vonatkozó belga szokásokat, amit az EUMSZ 13. cikk biztosít.
- 22 A kérdést előterjesztő bíróság mindenekelőtt megjegyzi, hogy az áldozati ünnep keretében végzett vallási célú vágás az 1099/2009 rendelet hatálya alá tartozik, mivel e gyakorlat a 2. cikke g) pontjának értelmében vett „vallási szertartás”, és így e rendelet 4. cikkének (4) bekezdésében szereplő szabály tárgyát képezi.
- 23 Ezzel együtt az említett bíróság ugyanakkor megállapítja, hogy a megtámadott körlevél – az 1099/2009 rendelet 2. cikkének k) pontjával összefüggésben értelmezett 4. cikkének (4) bekezdésében megállapított szabály végrehajtása révén – korlátozza a vallásszabadsághoz való jogot és sérti a vallási szertartásokra vonatkozó belga szokásokat. E körlevél ugyanis kötelezi a hívő muzulmánokat arra, hogy a vallási célú vágást az áldozati ünnep idején engedélyezett vágóhidakon hajtsák végre, a

853/2004 rendeletben a kialakításra, az elrendezésre és a berendezésre vonatkozóan előírt műszaki követelmények tiszteletben tartása mellett. A Flamand régió területén azonban nincsen elegendő számú, e követelményeknek megfelelő vágóhíd, amely kielégítené a halal hús iránt az áldozati ünnep idején általában tapasztalt keresletnövekedést. Így a vallási célú vágás engedélyezett vágóhidakon való elvégzésére vonatkozó kötelezettség számos hívő muzulmánnt megakadályoz azon vallási kötelessége tiszteletben tartásában, hogy az áldozati ünnep első napján a vallási előírásoknak megfelelően levágjon vagy levágasson egy állatot.

- 24 A kérdést előterjesztő bíróság szerint továbbá ez a korlátozás nem alkalmas az általa kitűzött, az állatok jólléte és a közegészségügy védelmére irányuló jogszerű cél elérésére, és nem is arányos azzal. Egyrészt ugyanis az 1998-tól 2014-ig engedélyezett ideiglenes vágólétesítmények biztosították az állatok szenvedése elkerülésének és a közegészség tiszteletben tartásának elégséges szintjét. Másfelől ezen ideiglenes vágólétesítmények olyan vágóhidakká való átalakítása, amelyek tiszteletben tartják a 853/2004 rendeletben a kialakításra, az elrendezésre és a berendezésre vonatkozóan előírt műszaki követelményeket, igen jelentős pénzügyi befektetéseket igényelnek, amelyek aránytalanok az ezekben végzett vallási célú vágás ideiglenes jellegére tekintettel.
- 25 A fenti megfontolásokra tekintettel a kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak az 1099/2009 rendelet 2. cikkének k) pontjával összefüggésben értelmezett 4. cikke (4) bekezdésének érvényességét illetően.
- 26 E körülmények között a Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel (brüsszeli holland nyelvű elsőfokú bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Érvénytelen-e az [1099/2009 rendelet] 2. cikkének k) pontjával összefüggésben értelmezett 4. cikkének (4) bekezdése az [EJEE] 9. cikkének, a[Charta] 10. cikkének és/vagy az [EUMSZ] 13. cikk[...] megsértése miatt azért, mert azt írják elő, hogy a vallási szertartások által előírt különleges vágási módszereknek alávetett állatok kábítás nélkül csak a [853/2004 rendelet] hatálya alá tartozó vágóhídon vágathatók le, miközben a Flamand régióban nem áll rendelkezésre elegendő kapacitás ilyen vágóhidakon az [...] áldozati ünnep alkalmával évente jelentkező, vallási célból kábítás nélkül levágott állatok iránti kereslet kielégítésére, és az [...] áldozati ünnepre tekintettel a hatóság által vágóhídként engedélyezett és ellenőrzött ideiglenes vágólétesítményeknek a [853/2004 rendelet] hatálya alá tartozó vágóhidakká történő átalakításával járó terhek nem tűnnek az állatjólléti és közegészségügyi célok elérésére alkalmasnak és azokkal arányosnak?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

Az elfogadhatóságról

- 27 A Flamand régió, a holland kormány, az Egyesült Királyság kormánya, valamint az Európai Unió Tanácsa és a Bizottság azt állítja, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés elfogadhatatlan.
- 28 Egyfelől a Flamand régió és az Egyesült Királyság kormánya e kérdés megfogalmazása miatt vitatja annak relevanciáját. Azt állítják ugyanis, hogy a vallásszabadsághoz való jog esetleges korlátozása adott esetben kizárólag a 853/2004 rendeletből eredhet, mivel e rendelet állapítja meg a vágóhidak azon engedélyezési feltételeit, amelyek mellett a megtámadott körlevél az áldozati ünnep idején végzett vallási célú vágás lefolytatását előírja. Így az említett kérdés nem áll összefüggésben az alapjogvitával, mivel az nem a 853/2004 rendeletnek, hanem az 1099/2009 rendelet 2. cikkének k) pontjával összefüggésben értelmezett 4. cikke (4) bekezdésének érvényességére vonatkozik.

- 29 Másfelől a Flamand régió, a holland kormány, az Egyesült Királyság kormánya, valamint a Tanács és a Bizottság kifejti kétségeit az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés hasznosságát illetően. Különösen azt állítják, hogy e kérdés olyan belső ténybeli körülményeken alapul, amelyek nincsenek kapcsolatban az 1099/2009 rendelettel, és így nem befolyásolhatják annak érvényességét. Az alapjogvita tárgyát képező probléma ugyanis kizárólag abból ered, hogy a Flamand régióban engedélyezett vágóhidak vágási kapacitása az áldozati ünnep idején elégtelen a kereslet kielégítésére, és abból, hogy jelentős pénzügyi befektetés szükséges ahhoz, hogy az ideiglenes vágólétesítményeket a 853/2004 rendelet körülményeinek megfelelő vágóhidakká alakíthassák át.
- 30 E tekintetben mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy kizárólag az ügyben eljáró és határozathozatalra hivatott nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik annak megítélése, hogy – az ügy sajátosságaira tekintettel – ítélete meghozatalához szükségesnek tartja-e az előzetes döntéshozatal, és hogy a Bíróságnak feltett kérdése releváns-e. Következésképpen, amennyiben az előterjesztett kérdés valamely uniós jogszabály értelmezésére vagy érvényességére vonatkozik, a Bíróság – főszabály szerint – köteles határozatot hozni (2015. június 16-i Gauweiler és társai ítélet, C-62/14, EU:C:2015:400, 24. pont; 2016. május 4-i Pillbox 38 ítélet, C-477/14, EU:C:2016:324, 15. pont).
- 31 Ennélfogva az uniós jogra vonatkozó, előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések releváns voltát vélelmezni kell. A Bíróság csak akkor tagadhatja meg az ilyen kérdéséről való határozathozatalt, ha valamely uniós szabály kért értelmezése vagy érvényességének értékelése nyilvánvalóan semmilyen összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával, ha a probléma hipotetikus jellegű, vagy ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli vagy jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson (2015. június 16-i Gauweiler és társai ítélet, C-62/14, EU:C:2015:400, 25. pont).
- 32 Ami a jelen esetben egyfelől az előterjesztett kérdés alapjogvita eldöntése szempontjából való relevanciájának hiányára alapított érvet illeti, meg kell jegyezni, hogy igaz, hogy a vágóhidak azon engedélyezési feltételeit, amelyeket a megtámadott körlevél értelmében 2015-től az áldozati ünnep idején végzett vallási célú vágásra alkalmazni kell, a 853/2004 rendelet állapítja meg. A Bírósághoz benyújtott iratokból azonban egyértelműen kiderül, hogy e körlevelet az 1099/2009 rendelet 2. cikkének k) pontjával összefüggésben értelmezett 4. cikkének (4) bekezdésében előírt szabály mint különös jogalap alapján fogadták el, amely a vallási célú vágásnak a 853/2004 rendeletben megállapított műszaki feltételeknek megfelelő, engedélyezett vágóhidakon való elvégzését írja elő.
- 33 E körülmények között a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdés, amely az 1099/2009 rendelet 2. cikkének k) pontjával összefüggésben értelmezett 4. cikke (4) bekezdésének érvényességére irányul, nyilvánvaló összefüggésben áll az alapeljárás tényállásával és tárgyával, ennél fogva igenis releváns annak eldöntéséhez.
- 34 Ami másfelől az e kérdés hasznos jellegének hiányára alapított érvet illeti, amennyiben az olyan belső ténybeli körülményeken alapul, amelyek távol állnak az 1099/2009 rendelet esetleges érvénytelenségétől, rá kell mutatni, hogy ezen érvet – amint a főtanácsnok indítványának 39–42. pontjában kiemelte – a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem érdemi vizsgálata keretében kell elemezni.
- 35 Az ilyen érv ugyanis valójában azon lehetőség elvi vitatására irányul, hogy az elsődleges uniós jog, különösen a Charta és az EUM-Szerződés rendelkezései alapján érvénytelenné nyilvánítható az 1099/2009 rendelet 2. cikkének k) pontjával összefüggésben értelmezett 4. cikkének (4) bekezdésében megállapított szabály arra hivatkozva, hogy az e szabályból eredő, a vallási célú vágások engedélyezett vágóhidakon való végzésére vonatkozó kötelezettség önmagában nem minősülhet a vallásszabadság gyakorlása és vallási szertartásokra vonatkozó nemzeti szokások korlátozásának.
- 36 A fentiekből következik, hogy az előterjesztett kérdés elfogadható.

Az ügy érdeméről

- 37 A kérdést előterjesztő bíróság azt kéri a Bíróságtól, hogy vizsgálja meg az 1099/2009 rendelet 2. cikkének k) pontjával összefüggésben értelmezett 4. cikke (4) bekezdésének érvényességét a Charta 10. cikke és az EJEE 9. cikke, valamint az EUMSZ 13. cikk alapján, mivel az 1099/2009 rendelet említett rendelkezéseinek az a hatásuk, hogy az iszlám áldozati ünnep alkalmával végzett vallási célú vágást a 853/2004 rendeletben megállapított műszaki követelményeknek megfelelő, engedélyezett vágóhidakon kell elvégezni.

Az 1099/2009 rendelet 2. cikkének k) pontjával összefüggésben értelmezett 4. cikke (4) bekezdésének a Charta 10. cikke és az EJEE 9. cikke tekintetében fennálló érvényességéről

- 38 Előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy az Unió olyan jogi unió, amelyben az intézmények minden aktusa felülvizsgálat alá esik a tekintetben, hogy az különösen a Szerződésekkel, az általános jogelvekkel, valamint az alapvető jogokkal összeegyeztethető-e (2015. október 6-i Schrems ítélet, C-362/14, EU:C:2015:650, 60. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 39 Legelőször is az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésben szereplő vallásszabadsághoz való jogot illetően a kérdést előterjesztő bíróság az e jog számára a Charta 10. cikkében és az EJEE 9. cikkében biztosított védelemre egyaránt hivatkozik.
- 40 E tekintetben rá kell arra mutatni, hogy jóllehet – mint azt az EUSZ 6. cikk (3) bekezdése megerősíti – az EJEE által biztosított alapvető jogok általános elvként az uniós jogrend részét képezik, és ugyan a Charta 52. cikkének (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a Chartában foglalt, az EJEE által biztosított jogoknak megfelelő jogok tartalmát és terjedelmét azonosnak kell tekinteni azokéval, amelyek az említett egyezményben szerepelnek, ez az egyezmény nem minősül az uniós jogrendbe szervesen beépülő jogforrásnak addig, amíg az Unió nem csatlakozott hozzá (2013. február 26-i Åkerberg Fransson ítélet, C-617/10, EU:C:2013:105, 44. pont; 2015. szeptember 3-i Inuit Tapiriit Kanatami és társai kontra Bizottság ítélet, C-398/13 P, EU:C:2015:535, 45. pont; 2016. február 15-i N-ítélet, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 45. pont).
- 41 Az 1099/2009 rendelet 2. cikkének k) pontjával összefüggésben értelmezett 4. cikke (4) bekezdése érvényességének a kérdést előterjesztő bíróság által kért vizsgálatát ezért a Charta 10. cikke alapján kell elvégezni (lásd analógia útján: 2016. február 15-i N. ítélet, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 46. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 42 Ezt követően azt kell megvizsgálni, hogy az 1099/2009 rendelet 4. cikkének (4) bekezdése szerinti, a vallási szertartások által előírt különleges vágási módszerek a Charta 10. cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartoznak-e.
- 43 E tekintetben emlékeztetni kell arra hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a Charta 10. cikkének (1) bekezdésében védelemben részesített gondolat-, lelkiismeret- és vallásszabadság magában foglalja többek között azt, hogy a vallását vagy meggyőződését mind egyénileg, mind együttesen, mind a nyilvánosság előtt, mind a magánéletben istentisztelet, oktatás és szertartások végzése útján bárki kifejezésre juttathassa (lásd ebben az értelemben: 2017. március 14-i G4S Secure Solutions ítélet, C-157/15, EU:C:2017:203, 27. pont; 2017. március 14-i Bougnaoui és ADDH ítélet, C-188/15, EU:C:2017:204, 29. pont).
- 44 Meg kell továbbá állapítani, hogy a Charta a „vallás” itt szereplő fogalmának tág jelentést biztosít, az magában foglalja mind a *forum internumot*, azaz a meggyőződés meglétének a tényét, mind pedig a *forum externumot*, azaz a vallási hit nyilvános kifejezésre juttatását (lásd ebben az értelemben: 2017. március 14-i G4S Secure Solutions ítélet, C-157/15, EU:C:2017:203, 28. pont; 2017. március 14-i Bougnaoui és ADDH ítélet, C-188/15, EU:C:2017:204, 30. pont).

- 45 Ebből következik, hogy az 1099/2009 rendelet 4. cikkének (4) bekezdése szerinti, a vallási szertartások által előírt különleges vágási módszerek a Charta 10. cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartoznak (lásd analógia útján: EJEB, 2000. június 27., *Cha'are Shalom Ve Tsedek kontra Franciaország*, CE:ECHR:2000:0627JUD002741795, 74. §).
- 46 Végül azt kell megvizsgálni, hogy – amint azt a kérdést előterjesztő bíróság megállapította – az alapügy tárgyát képező vallási célú vágásra ténylegesen vonatkozik-e az 1099/2009 rendelet 4. cikkének (4) bekezdésében kimondott szabály.
- 47 E tekintetben ki kell emelni, hogy a „vallási szertartás” e rendelkezésben szereplő fogalmát az 1099/2009 rendelet 2. cikkének g) pontja „vallások által előírt, az állatok levágásához kapcsolódó tevékenységekként” határozza meg.
- 48 Márpedig, amint a jelen ítélet 11. és 12. pontban felidézésre került, az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kiderül, hogy az alapügy tárgyát képező vallási célú vágás minden évben számos belgiumi hívő muzulmán által azon különleges vallási előírás tiszteletben tartása céljából ünnepelt szertartásnak minősül, amely egy olyan állat előzetes kábítás nélküli levágásának vagy levágatásának kötelezettségéből áll, amelynek húsát ezután részben a család körében fogyasztják el, részben pedig a rászoruló, a szomszédok és a távolabbi családtagok között osztják szét.
- 49 Ebből következően az említett vágás valóban a „vallási szertartás” 1099/2009 rendelet 4. cikkének (4) bekezdés szerinti fogalma alá tartozik. Ennek következtében a Charta 10. cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartozik.
- 50 E következtetést – amint arra a főtanácsnok indítványának 51–58. pontjában rámutatott – nem cáfolhatják meg a GAIA által az írásbeli észrevételeiben és a tárgyaláson kiemelt, a muzulmán közösség különböző vallási irányzatai között folyó azon teológiai viták, amelyek az állatoknak az áldozati ünnepen előzetes kábítás nélkül történő levágására irányuló kötelezettség abszolút jellegére és az ilyen kötelezettség teljesítésének lehetetlensége esetén fennálló állítólagos alternatív megoldások létére vonatkoznak.
- 51 Az e tárgyban fennálló esetleges teológiai nézeteltérések fennállta ugyanis önmagában nem képezi akadályát a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelemben a kérdést előterjesztő bíróság által leírt, vallási célú vágásra vonatkozó gyakorlat „vallási szertartásként” való minősítésének.
- 52 Ezen előzetes pontosításokat követően azt kell megvizsgálni, hogy az 1099/2009 rendelet 2. cikkének k) pontjával összefüggésben értelmezett 4. cikkének (4) bekezdésében megállapított szabály a Charta 10. cikkében biztosított vallásszabadsághoz való jog korlátozásának minősül-e.
- 53 Az 1099/2009 rendelet 4. cikkének (1) bekezdése általános elvként előírja, hogy az Unióban az „állatok leölésére kizárólag [...] kábítást követően kerülhet sor”. E cikk (4) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a vallási szertartások által előírt, olyan különleges vágási módszereknek alávetett állatokra, mint az áldozati ünnep idején végzett vallási célú vágással kapcsolatos módszerek, „az (1) bekezdés követelményeit nem kell alkalmazni, amennyiben a levágásra vágóhídon kerül sor”.
- 54 Az 1099/2009 rendelet 2. cikkének k) pontja e rendelet alkalmazásában úgy határozza meg a „vágóhíd” fogalmát, mint „szárazföldi állatok levágására használt bármely létesítmény, amely a 853/2004[...] rendelet hatálya alá tartozik”.
- 55 Az 1099/2009 rendelet 4. cikke (1) és (4) bekezdésének, valamint 2. cikke k) pontjának együttes értelmezéséből így az következik, hogy az előzetes kábítás nélküli vallási célú vágás gyakorlata eltérés címén engedélyezett az Unióban, amennyiben az ilyen levágásra olyan létesítményben kerül sor, amely

számára a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságok engedélyt adtak, és amely e célból tiszteletben tartja a kialakításra, az elrendezésre és a felszerelésre vonatkozóan a 853/2004 rendeletben előírt műszaki követelményeket.

- 56 E tekintetben pontosítani kell, hogy az 1099/2009 rendelet 4. cikkének (4) bekezdésében engedélyezett eltérés semmilyen tilalmat nem állapít meg a vallási célú vágás gyakorlatának Unióban való folytatása tekintetében, hanem éppen ellenkezőleg, az uniós jogalkotó pozitív kötelezettségvállalását fejezi ki az állatok előzetes kábítás nélküli levágására irányuló gyakorlat lehetővé tétele terén, a vallásszabadságnak – különösen a hívő muzulmánok vallásszabadságának – az áldozati ünnep alatti tényleges tiszteletben tartásának biztosítása céljából.
- 57 Ezen értelmezést megerősíti az 1099/2009 rendelet (18) preambulumbekzdése, amely egyértelműen kimondja, hogy e rendelet az állatoknak a levágásukat megelőző elkábítására való követelmény tekintetében kifejezett eltérést állapít meg, pontosan a vallásszabadság, valamint a vallás és a hit gyakorlással vagy szertartásokkal való kifejezésre juttatásához való jog tiszteletben tartásának biztosítása céljából, amint azt a Charta 10. cikke előírja.
- 58 Ezzel összefüggésben úgy kell tekinteni, hogy az 1099/2009 rendelet 2. cikkének k) pontjával összefüggésben értelmezett 4. cikkének (4) bekezdése – a vallási célú vágás 853/2004 rendelet követelményeinek megfelelő, engedélyezett vágóhídon való elvégzésére vonatkozó kötelezettség előírásával – kizárólag a vallási célú, előzetes kábítás nélküli vágás szabad gyakorlásának műszaki szempontú szabályozására és lehatárolására irányul.
- 59 Márpedig e műszaki lehatárolás önmagában nem eredményezi a hívő muzulmánok vallásszabadsághoz való jogának korlátozását.
- 60 Ugyanis, először is, meg kell jegyezni, hogy az 1099/2009 rendelet 2. cikkének k) pontjával összefüggésben értelmezett 4. cikkének (4) bekezdése a vallási célú vágást ugyanazon műszaki feltételekhez köti, mint amelyek a követett módszertől függetlenül főszabály szerint az állatok Unión belüli bármely levágására alkalmazandók.
- 61 Amint a főtanácsnok indítványának 78. pontjában rámutatott, a 853/2004 rendelet műszaki követelményeinek megfelelő, engedélyezett vágóhíd igénybevételére vonatkozó kötelezettség általános módon és különbségtétel nélkül vonatkozik az állatok levágásának valamennyi szervezőjére, az adott vallással fennálló bármilyen összefüggéstől függetlenül, és így hátrányos megkülönböztetés nélkül vonatkozik valamennyi állati hús termelőjére az Unióban.
- 62 Másodsorban pontosítani kell, hogy az uniós jogalkotó az ilyen műszaki feltételek előírásával összebékítette a vallási szertartások által előírt különleges vágási módszerek tiszteletben tartását az állatok jóllétének leölésük során történő védelmére és az állati eredetű hús valamennyi fogyasztója egészségének védelmére vonatkozóan az 1099/2009 rendeletben és a 853/2004 rendeletben megállapított alapvető szabályokkal.
- 63 Ugyanis, egyfelől, az állatok jóllétének védelme az 1099/2009 rendelet, különösen a 4. cikke (4) bekezdése fő célkitűzésének minősül, amint az e rendeletnek magából a címéből és a (2) preambulumbekzdéséből is kitűnik.
- 64 Amint azt a Bíróság már kimondta, az állatok jóllétének jelentősége többek között a (33.) jegyzőkönyv tagállamok általi elfogadásában nyilvánult meg, amelynek értelmében az Unió és a tagállamok az uniós politikák kialakítása és végrehajtása körében kötelesek teljes mértékben figyelembe venni az állatok jóllétére vonatkozó követelményeket (lásd ebben az értelemben: 2008. június 19-i Nationale Raad van Dierenkwekers en Liefhebbers és Andibel ítélet, C-219/07, EU:C:2008:353, 27. pont; 2015. április 23-i Zuchtvieh-Export ítélet, C-424/13, EU:C:2015:259, 35. pont).

- 65 Az uniós jogalkotó ezen összefüggésben állapította meg, hogy az állatok előzetes kábítás nélküli leölése következtében okozott túlzott és szükségtelen szenvedés elkerülése érdekében a vallási célú vágást olyan vágóhídon kell végezni, amely tiszteletben tartja a 853/2004 rendeletben előírt műszaki követelményeket. Amint ugyanis az 1099/2009 rendelet (43) és (44) preambulumbekzdése lényegében kimondja, csak az ilyen típusú vágóhídon lehet ezen állatokat többek között megfelelő módon, „egyedenként és mechanikusan” féken tartani, valamint figyelembe venni az e területen végbement „tudományos és műszaki fejlődést”, a lehető legnagyobb mértékben korlátozva szenvedésüket.
- 66 Másfelől az emberi egészség védelme magas szintjének biztosítására irányuló célkitűzés készítette az uniós jogalkotót arra, hogy – amint az az 1099/2009 rendelet (8) preambulumbekzdéséből kitűnik – az élelmiszeripari vállalkozókra hárítsa a felelősséget az élelmiszer-biztonság biztosítása tekintetében, valamint hogy előírja azon kötelezettséget, hogy az állatok levágására olyan vágóhidakon kerüljön sor, amelyek tiszteletben tartják a kialakításra, az elrendezésre és a felszerelésre vonatkozó, különösen a 853/2004 rendelet III. mellékletében szereplő műszaki követelményeket.
- 67 Amint ugyanis a főtanácsnok indítványának 64. és 65. pontjában kifejtette, az utóbbi rendelet elfogadásával az uniós jogalkotó – az e rendelet (2) preambulumbekzdésében kifejtett szándéknak megfelelően – kifejezetten azt kívánta biztosítani, hogy az állati eredetű élelmiszereket a választott vágási módtól függetlenül szigorú szabályok szerint állítsák elő és forgalmazzák, amelyek lehetővé teszik a higiénia és az élelmiszer-biztonság tiszteletben tartásának biztosítását, és így az emberi egészség károsodásának megelőzését.
- 68 A fenti megfontolásokból következik, hogy az 1099/2009 rendelet 2. cikkének k) pontjával összefüggésben értelmezett 4. cikkének (4) bekezdésében megállapított szabály önmagában nem eredményezheti a hívő muzulmánoknak a Charta 10. cikkében védelemben részesített vallásszabadsághoz való joga áldozati ünnep idején való gyakorlásának semmilyen korlátozását.
- 69 A kérdést előterjesztő bíróság azonban úgy ítéli meg, hogy az e szabályból eredő kötelezettség a Flamand régió területén számos hívő muzulmánt megakadályoz a vallási célú vágás gyakorlásában, és ezáltal a vallásszabadsághoz való joguk korlátozásának minősül.
- 70 E megfontolások azzal függnek össze, hogy a Flamand régió területén található, a 853/2004 rendelet követelményeinek megfelelő, engedélyezett vágóhidak nem rendelkeznek elegendő vágási kapacitással a halál hús iránt az áldozati ünnep idején tapasztalt keresletnövekedés kielégítésére. Márpedig az új engedélyezett vágóhidaknak a muzulmán közösség költségére való létrehozása, vagy a 2014-ig működő ideiglenes vágólétesítmények engedélyezett vágóhidakká való átalakítása túlzottan jelentős pénzügyi beruházásokat igényelne. A vallási célú vágás ideiglenes jellegére tekintettel e beruházások továbbá nem lennének szükségesek sem az állatok szükségtelen vagy túlzott szenvedésének elkerülése, sem pedig a megfelelőbb közegészségügyi garanciák nyújtása tekintetében. Aránytalannak bizonyulhatnának az állatok jólléte tiszteletben tartásának és a közegészség területén felmerülő többletértékhez képest is.
- 71 E tekintetben azonban mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint valamely uniós jogi aktus érvényességét az aktus meghozatalának időpontjában fennálló ténybeli és jogi elemek függvényében kell elbírálni. Ha az uniós jogalkotó valamely kialakítandó szabályozás jövőbeni hatásait értékeli, és e hatásokat pontosan nem lehet előre látni, az értékelést csak akkor lehet helyteleníteni, ha az a szóban forgó szabályozás elfogadásának időpontjában rendelkezésére álló tényekre tekintettel nyilvánvalóan hibásnak tűnik (2013. október 17-i Schaible ítélet, C-101/12, EU:C:2013:661, 50. pont; 2016. június 9-i Pesce és társai ítélet, C-78/16 és C-79/16, EU:C:2016:428, 50. pont).
- 72 Ezért valamely uniós rendelkezés érvényességét e rendelkezés sajátos jellemzőire tekintettel kell értékelni, és az nem függhet az adott eset sajátos körülményeitől (lásd ebben az értelemben: 2016. július 28-i Ordre des barreaux francophones et germanophone és társai ítélet, C-543/14, EU:C:2016:605, 29. pont).

- 73 Márpedig a jelen esetben a Bírósághoz benyújtott iratokból egyfelől kiderül, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által kiemelt és a jelen ítélet 70. pontjában ismertetett probléma kizárólag a Flamand régió településeinek egy korlátozott számát érinti. E probléma ezért nem tekinthető úgy, mint amely szorosan összefügg az 1099/2009 rendelet 2. cikkének k) pontjával összefüggésben értelmezett 4. cikkének (4) bekezdésében megállapított szabály egész Unióban való alkalmazásával.
- 74 Így pusztán az, hogy az 1099/2009 rendelet 2. cikkének k) pontjával összefüggésben értelmezett 4. cikke (4) bekezdésének alkalmazása korlátozhatja a vallási célú vágások gyakorlásának szabadságát egy adott tagállam valamely régiójában, nem befolyásolja e rendelkezés érvényességét a Charta 10. cikke szempontjából. Mivel ugyanis az 1099/2009 rendelet minden tagállamban kifejti hatását, az érvényességének vizsgálatát nem kizárólag egyetlen tagállam sajátos helyzetének, hanem az összes uniós tagállam helyzetének a figyelembevételével kell elvégezni (lásd analógia útján: 2016. május 4-i Lengyelország kontra Parlament és Tanács ítélet, C-358/14, EU:C:2016:323, 103. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 75 Egyébként pedig a Bírósághoz benyújtott iratokban szereplő információk szerint a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott esetleges többletköltségek nem akadályozták meg, hogy a Flamand régióban 2015-ben két régi ideiglenes vágólétesítmény, 2016-ban pedig három ilyen létesítmény megfeleljen az 1099/2009 rendelet 2. cikkének k) pontjával összefüggésben értelmezett 4. cikkének (4) bekezdésében szereplő szabálynak.
- 76 Másfelől az ezen esetleges többletköltségekkel kapcsolatos probléma tisztán belső konjunkturális körülményekkel függ össze.
- 77 A 853/2004 rendelet követelményeinek megfelelő, új vágóhidak létesítésének szükségessége – ami a muzulmán közösségre nézve az ebből eredő esetleges többletköltségek kockázatával jár együtt – ugyanis kizárólag a Flamand régió területén lévő, engedélyezett vágóhidak állítólagos kapacitáshiányából ered.
- 78 Márpedig a valamely tagállam egy régiójának területén fennálló, konkrét vágási kapacitási probléma, amely az áldozati ünnep alkalmával, néhány napon keresztül jelentkező vallási célú vágások iránti igény megnövekedésével függ össze, olyan belső körülmények összejátszásának eredménye, amely nem befolyásolhatja az 1099/2009 rendelet 2. cikkének k) pontjával összefüggésben értelmezett 4. cikke (4) bekezdésének érvényességét.
- 79 A fentiekből az következik, hogy nem megalapozottak a kérdést előterjesztő bíróság által a vallásszabadság azon aránytalan pénzügyi teher révén történő esetleges megsértésével kapcsolatban megfogalmazott kétségek, amelyet az érintett muzulmán közösségeknek kellene magukra vállalniuk, és nem cáfolják a jelen ítélet 68. pontjában szereplő megfontolást, amely szerint az 1099/2009 rendelet 2. cikkének k) pontjával összefüggésben értelmezett 4. cikkének (4) bekezdésében megállapított szabály önmagában nem jelenti a muzulmánok számára a Charta 10. cikkében biztosított vallásszabadsághoz való jog korlátozását.
- 80 A fenti megállapítások összességére tekintettel az 1099/2009 rendelet 2. cikkének k) pontjával összefüggésben értelmezett 4. cikke (4) bekezdésének vizsgálata nem tárt fel egyetlen olyan tényezőt sem, amely a Charta 10. cikke szempontjából befolyásolhatná annak érvényességét.

Az 1099/2009 rendelet 2. cikkének k) pontjával összefüggésben értelmezett 4. cikke (4) bekezdésének az EUMSZ 13. cikk tekintetében fennálló érvényességéről

- 81 Ami az 1099/2009 rendelet 2. cikkének k) pontjával összefüggésben értelmezett 4. cikke (4) bekezdésének az EUMSZ 13. cikk tekintetében fennálló érvényességét illeti, ez utóbbi rendelkezés előírja, hogy az Unió és a tagállamok teljes mértékben figyelembe veszik az állatok kíméletére

vonatkozó követelményeket, „miközben tiszteletben tartják a tagállamok – különösen a vallási szertartásokra, kulturális hagyományokra és regionális örökségre vonatkozó – jogszabályi vagy közigazgatási rendelkezéseit és szokásait”.

- 82 E tekintetben – a Bizottság által az írásbeli észrevételeiben tett megállapításokhoz hasonlóan – mindazonáltal meg kell állapítani, hogy a jelen esetben a Bírósághoz benyújtott iratokból nem derül ki egyértelműen, hogy melyek az áldozati ünnep vallási szertartására vonatkozó azon belga jogszabályi és közigazgatási rendelkezések vagy szokások, amelyek az EUMSZ 13. cikk hatálya alá tartoznak. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem időpontjában hatályos belga jogszabályok ugyanis előírták, hogy a vallási célú vágást a 853/2004 rendelet követelményeinek megfelelő, engedélyezett vágóhídon kell végrehajtani. Ezért egyedül a vallási szertartásokra vonatkozó azon nemzeti jogi rendelkezéseket érintheti az 1099/2009 rendelet 2. cikkének k) pontjával összefüggésben értelmezett 4. cikkének (4) bekezdésében szereplő szabály alkalmazása, amelyek 2015. június 4-ig, azaz a megtámadott körlevél elfogadása időpontjáig voltak hatályban.
- 83 Mindenesetre, még ha úgy is kellene tekinteni, hogy a kérdést előterjesztő bíróság e nemzeti jogi rendelkezésekre utal, miután megállapítást nyert, hogy az 1099/2009 rendelet 2. cikkének k) pontjával összefüggésben értelmezett 4. cikkének (4) bekezdéséből eredő szabály nem korlátozza a muzulmánok számára a Charta 10. cikkében biztosított, vallásszabadsághoz való jog gyakorlását, a – jelen ítélet 56–80. pontjában kifejtett megfontolásokkal azonos megfontolások miatt – a Bírósághoz vizsgálat céljából benyújtott iratok egyike alapján sem vonható le azon következtetés, hogy az EUMSZ 13. cikk szempontjából érvénytelen az 1099/2009 rendelet 2. cikkének k) pontjával összefüggésben értelmezett 4. cikkének (4) bekezdése.
- 84 A fenti megfontolások összességére tekintettel a feltett kérdésre azt a választ kell adni, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés vizsgálata nem tárt fel olyan tényezőt, amely a Charta 10. cikke és az EUMSZ 13. cikk szempontjából befolyásolja az 1099/2009 rendelet 2. cikkének k) pontjával összefüggésben értelmezett 4. cikke (4) bekezdésének érvényességét.

A költségekről

- 85 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés vizsgálata nem tárt fel olyan tényezőt, amely az Európai Unió Alapjogi Chartájának 10. cikke és az EUMSZ 13. cikk szempontjából befolyásolja az állatok leölésük során való védelméről szóló, 2009. szeptember 24-i 1099/2009/EK tanácsi rendelet 2. cikkének k) pontjával összefüggésben értelmezett 4. cikke (4) bekezdésének érvényességét.

Aláírások